

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.003.01.2016
P/16/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 52 32, F +48 22 444 52 43
ksi@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/16/045 – Ochrona jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Środowiska

Kontroler

Tomasz Małysz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/2/2016 z dnia 18 kwietnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Warszawie, Pl. Starynkiewicza 5, 02-015 Warszawa, zwane dalej „MPWiK” lub „Spółka”.

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Hanna Krajewska, Prezes Zarządu od dnia 26 lipca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 84)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹ pozytywnie realizację przez MPWiK zadań w zakresie zapewnienia utrzymania należytej jakości wody ujmowanej i podawanej do sieci wodociągowej, przeznaczonej do spożycia przez ludzi w okresie 2013–2016 (I kwartał).

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia prawidłowa realizacja zadań w ww. zakresie obejmujących m.in.:

- przestrzeganie warunków korzystania z wód, określonych w posiadanych pozwoleniach wodnoprawnych na pobór wód w poszczególnych ujęciach, w tym poddanych szczególnej kontroli w Zakładzie Północnym w Wieliszewie oraz w Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych w Warszawie;
- skuteczne podjęcie, po wygaśnięciu z mocy prawa stref ochronnych ujęć wód, których właścicielem była Spółka, działań w celu zapewnienia ich ochrony prawnej poprzez ponowne ustanowienie stref ochronnych;
- prowadzenie badań jakości wody, ujmowanej oraz dostarczanej do sieci wodociągowej, zgodnie z wymaganymi przepisami;
- właściwą realizację obowiązków sprawozdawczych dotyczących korzystania ze środowiska w zakresie poboru wód oraz dostępu społeczeństwa do informacji publicznej w zakresie jakości wody podawanej do sieci wodociągowej.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Stosowanie ograniczeń w użytkowaniu wód i powierzchni ziemi związanych z ustanowieniem strefy ochronnej ujęć wody przeznaczonych do spożycia przez ludzi

1.1 Realizacja zadań wynikająca z ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą MPWiK, w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, posiadało prawo do eksploatacji dwóch ujęć powierzchniowych², siedmiu infiltracyjnych³ i ośmiu podziemnych. Dodatkowo, na podstawie zawartych umów, Spółka mogła eksploatować pięć ujęć głębinowych w Dzielnicy Wesoła, stanowiących rezerwę.

MPWiK zaopatrywało w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi 85.761 odbiorców, w tym 69.906 indywidualnych oraz 15.855 instytucjonalnych⁴. Według danych dostarczonych przez Spółkę, na 31 grudnia 2014 r., z wody dostarczanej przez MPWiK korzystało 1.659,9 tys. osób.

Strefy ochronne z terenem ochrony bezpośredniej posiadało 13 ujęć. Strefy te były ustanowione bezterminowo. Strefę ochronną z terenem ochrony pośredniej posiadało do dnia 31 grudnia 2012 r.⁵ ujęcie w Wieliszewie. Strefa po jej wygaśnięciu nie została ponownie ustanowiona. W sprawie przyczyn niewystąpienia o ponowne ustanowienie strefy dla ww. ujęcia, Dyrektor Pionu Wody wyjaśnił, że:

„(...) strefę ochrony sanitarnej pośredniej dla Wodociągu Północnego ustanowiono w 1987 r. w celu wyeliminowania zanieczyszczeń sanitarnych wód Jeziora Zegrzyńskiego, w związku z budową i oddaniem do eksploatacji ujęcia wody w Wieliszewie. Głównym źródłem tych zanieczyszczeń były ścieki odprowadzane bezpośrednio do jeziora, całkowicie surowe, ewentualnie po wstępnym tylko oczyszczeniu. Były to ścieki z rozlokowanych wzdłuż obrzeży jeziora miejscowości, w większości o charakterze rekreacyjnym, z licznymi ośrodkami wypoczynkowymi i domkami letniskowymi. Dlatego też, równoległe z budową Wodociągu Północnego, trwała budowa Kanalizacji Obrzeża Zalewu Zegrzyńskiego (tzw. „opaski”) z oczyszczalnią ścieków „Dębe” w Orzechowie. (...) Zakończenie budowy kanalizacji opaskowej i przejęcie ścieków z miejscowości położonych na obrzeżach Jeziora Zegrzyńskiego zlikwidowało główne źródło zanieczyszczeń sanitarnych wód tego jeziora. (...) Nie bez znaczenia jest również fakt realizacji w latach 2008–2010 modernizacji technologii uzdatniania wody w Zakładzie Północnym, polegającej przede wszystkim na budowie Stacji Flotacji Ciśnieniowej. Dzięki temu, proces uzdatniania wody w Zakładzie Północnym jest znacznie skuteczniejszy i bardziej bezpieczny, mimo występującego okresowego pogorszenia jakości wody surowej. (...) Ponieważ przyczyny ustanowienia w 1987 roku strefy ochrony sanitarnej pośredniej zostały usunięte, a nie zaistniały nowe przesłanki uzasadniające ponowne ustanowienie takiej strefy, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. nie wystąpiło ponownie o ustanowienie strefy ochrony pośredniej dla tego ujęcia”.

(dowód: akta kontroli, str. 595-596, 755-756)

W okresie objętym kontrolą pięć ujęć wody w Dzielnicy Wesoła oraz dwa nieeksploatowane ujęcia w Dzielnicy Wilanów nie miały ustanowionych stref ochronnych. Jak wyjaśnił Dyrektor

² Ujęcie powierzchniowe z Jeziora Zegrzyńskiego w Wieliszewie (Zakład Północny) oraz ujęcie powierzchniowe z rzeki Wisły (Zakład Centralny – Stacja Pomp Rzecznych).

³ Ujęcie Zasadnicze „Gruba Kaśka”, Ujęcie Uzupełniające Nr 1, Ujęcie Uzupełniające Nr 2 oraz ujęcia PU1-PU4 w Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych w Warszawie

⁴ Stan na 31 marca 2016 r.

⁵ Miało to związek z wejściem w życie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 32, poz. 159), w której zgodnie z art. 21 ust. 1 strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002 r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012 r. oraz toczącymi się w tym czasie postępowaniami administracyjnymi.

Pionu Wody, MPWiK jako eksplorator ujęć wody, hydroforni i SUW na terenie Dzielnicy Wesoła w październiku 2011 r. poinformowało Zastępcę Burmistrza Dzielnicy Wesoła o fakcie wygaśnięcia decyzji ustanawiających strefy ochronne. W odpowiedzi władze dzielnicy poinformowały, że ich zdaniem pozyskiwanie decyzji o ustanowieniu stref ochronnych nie jest uzasadnione. W przypadku ujęć wody oraz SUW na terenie Dzielnicy Wilanów, Spółka zrealizowała zadania inwestycyjne, które pozwoliły na przyłączenie tej części Warszawy do systemu wodociągów Układu Centralnego, w związku z czym ujęcia te zostały w latach 2010–2012 wyłączone z eksploatacji.

(dowód: akta kontroli, str. 1746-1752)

W okresie objętym kontrolą czasowo (tj. do momentu wydania nowych decyzji) nie obowiązywały strefy ochronne dla trzech ujęć, tj. ujęcia wód Zakładu Centralnego – Stacji Pomp Rzecznych (decyzja wydana 25 marca 2014 r. po przeprowadzeniu analiz związanych z propozycją ograniczenia strefy i utworzenia ścieżki rowerowej wzdłuż Wisły), ujęcia położonego na prawym brzegu Wisły, w skład którego wchodziło m.in. Ujęcie Zasadnicze „Gruba Kaśka” (decyzja wydana 11 stycznia 2013 r.) oraz ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego na terenie Dzielnicy Wawer (decyzja wydana 30 marca 2015 r. po wyjaśnieniu spraw własnościowych terenu strefy ochronnej).

Szczegółowym oględzinom w zakresie realizacji zadań wynikających z ustanowienia strefy ochronnej poddano dwa ujęcia: w Zakładzie Północnym w Wieliszewie oraz w Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych. Przeprowadzone oględziny wykazały, że:

- grunty na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody użytkowane były wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia;
- teren ochrony bezpośredniej był w całości zagospodarowany zielenią;
- cały teren ochrony bezpośredniej był ogrodzony siatką metalową; ogrodzenie było kompletne⁶;
- wokół terenu ochrony bezpośredniej ustawione były znaki ostrzegawcze oraz tablice informujące o ujęciu wody⁷, które odpowiadały wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody;
- ochronę realizowali pracownicy koncesjonowanej firmy ochroniarskiej spełniającej wymagania stawiane specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej (SUFO); teren zakładu chroniony był całodobowo na trzech posterunkach stałych oraz patrolowany przez patrole jednoosobowe na różnych trasach; ponadto teren wyposażony był w system telewizji przemysłowej⁸.

⁶ W przypadku Zakładu Centralnego – Stacji Pomp Rzecznych od strony lustra wody brak było ogrodzenia – miało to związek z częstymi wezbraniami lustra rzeki Wisły; Kierownik Zakładu wyjaśnił, że zgodnie z zapisami decyzji z 2014 r. ustanawiającej strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej Stacji Pomp Rzecznych jednym z warunków jej wydania było oznakowanie terenu ochrony bezpośredniej poprzez umieszczenie w widocznych miejscach na brzegu Wisły i na ogrodzeniu wygradzonego terenu tablic zawierających informacje o ujęciu i obowiązujących zakazach; ponadto w uzasadnieniu wydania tej decyzji zapisano, że „Przebieg granicy strefy ochrony bezpośredniej przebiegającej przez wody powierzchniowe oznaczony zostanie za pomocą stałych znaków stojących – tablic ustawionych na brzegu rzeki Wisły”; w uzasadnieniu wydania decyzji jest również zapis, że „tak ustanowiony obszar strefy ochrony bezpośredniej (...) wykluczy możliwość powstawania ognisk zanieczyszczenia na terenie ujęcia wody, mogących szkodliwie wpływać na jakość wody dostarczonej odbiorcom oraz zabezpieczy urządzenia wodne przed ingerencją osób niepowołanych”, co – zdaniem MPWiK – potwierdza, że zastosowane ograniczenia są wystarczające.

⁷ W przypadku Zakładu Północnego Wieliszew 25 tablic oraz 11 żółtych bojek od strony lustra wody, a w przypadku Zakładu Centralnego – Stacji Pomp Rzecznych 23 tablice.

⁸ W przypadku Zakładu Centralnego – Stacji Pomp rzecznych podpisano również porozumienie o współpracy z Komisariatem Rzecznych Policji dotyczące zapewnienia ochrony ujęć wody poprzez patrolowanie rzeki Wisły na odcinku strefy ochronnej obejmującej teren ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód; dodatkowo pracownicy służb eksploatacyjnych MPWiK raz na zmianę dokonują objazdowej kontroli ujęć.

Zgodnie ze schematem instalacji deszczowej i sanitarnej Zakładu Północnego w Wieliszewie, wody opadowe były odprowadzane poprzez system kanalizacji deszczowej. Ścieki sanitarne z obiektów Zakładu były odprowadzane systemem kanalizacji sanitarnej do pompowni ścieków, która przepompowywała je poprzez system kanalizacji, do oczyszczalni ścieków „Dębe”.

W przypadku Zakładu Centralnego – Stacji Pomp Rzecznych wody opadowe nie były odprowadzane do sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Zakładu, ujęcia infiltracyjne są urządzeniami podziemnymi. Ponad powierzchnią terenu znajdują się jedynie włazy do szybów pompowych oraz armatury zamknięte hermetycznie, co uniemożliwia przedostanie się do ujęcia jakichkolwiek zanieczyszczeń, w tym wód opadowych; ujęcia powierzchniowe z uwagi na ich usytuowanie (zatoki przybrzeżne przy lewym brzegu rzeki Wisły nr 3, 4, 5) nie mogły być zabezpieczone przed możliwością przedostawania się do nich wód opadowych; brak możliwości wybudowania kanalizacji wód opadowych wynikał z występujących okresowo stanów powodziowych; ujęcia te były traktowane jako awaryjne i w okresie objętym kontrolą nie były wykorzystywane. Zgodnie ze schematem instalacji sanitarnej, obiekty zlokalizowane na terenie Stacji Pomp Rzecznych podłączone były do sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki do kolektora w ul. Czerniakowskiej (wyjątek stanowiły budynki „Wodniaka” i Pompowni „0” gdzie zlokalizowane były szczelne zbiorniki bezodpływowe na gromadzenie ścieków z urządzeń sanitarnych w tych budynkach). Odbiór nieczystości z powyższych obiektów odbywał się w ramach realizacji całorocznego zlecenia wewnętrznego międzyzakładowego przez Dział Transportu Spółki z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych na każde zgłoszenie zapotrzebowania odbioru.

(dowód: akta kontroli str. 8-82, 917-1259)

1.2 Zapobieganie lub ograniczanie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczenia środowiska na jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu faktycznego

Informacje charakteryzujące poszczególne ujęcia wody eksploatowane przez MPWiK zawarte były w operatach wodnoprawnych, opracowywanych na potrzeby uzyskania pozwoleń wodnoprawnych. Zdaniem MPWiK, analiza informacji zawartych w tych operatach, tj. lokalizacja ujęcia, budowa geologiczna, sytuacja hydrologiczna, charakterystyka jakości ujmowanej wody nie wskazywały na możliwość specyficznych zanieczyszczeń tych wód. Prowadzone przez Spółkę badania laboratoryjne (w związku wymogami określonymi w pozwoleniach wodnoprawnych oraz na potrzeby oceny skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania wody) były podstawą oceny zmian jakości ujmowanej wody. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub odchyień od norm dokonywano identyfikacji ewentualnych źródeł zanieczyszczeń.

W badanym okresie MPWiK przeprowadziło rekultywację zanieczyszczonego gruntu, znajdującego się w rejonie strefy ochronnej ujęć wody Zakładu Centralnego, tj. w sąsiedztwie stacji paliw na terenie Stacji Pomp Rzecznych oraz w sąsiedztwie podziemnego zbiornika oleju transformatorowego. Warunki rekultywacji określone zostały w decyzjach RDOŚ w Warszawie odpowiednio z dnia 31 stycznia 2011 r.⁹ oraz z dnia 31 sierpnia 2011 r.¹⁰. Regionalny Dyrektor, po analizie przedłożonej dokumentacji powykonawczej, pismami z dnia 26 marca 2015 r. oraz z dnia 17 czerwca 2015 r., zatwierdził przeprowadzone rekultywacje jako skuteczne.

W związku ze stwierdzeniem w sierpniu 2010 r. zanieczyszczenia warstwy wodonośnej w dzielnicy Wesola, skutkującego nieakceptowalnym zapachem wody kierowanej do sieci wodociągowej, MPWiK powiadomiło Państwową Inspekcję Sanitarną, Burmistrza Dzielnicy Wesola (właściciela ujęcia) oraz Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Przeprowadzone badania identyfikacji źródła zanieczyszczenia oraz przeprowadzone w 2014 r. prace modernizacyjne SUW Stara Miłosna¹¹ nie przyniosły

⁹ Decyzja RDOŚ zmieniona decyzją z dnia 13 grudnia 2012 r.

¹⁰ Decyzja RDOŚ zmieniona decyzją z dnia 9 października 2012 r.

¹¹ Polegające m.in. na adaptacji części filtrów ciśnieniowych na filtry węglowe i przejściu z filtracji jednostopniowej na dwustopniową oraz, z uwagi na bezpieczeństwo bakteriologiczne, uzupełnieniu układu uzdatniania o lampę UV.

zakładanego efektu. W związku z powyższym, Spółka rozpoczęła prace zmierzające do połączenia sieci dystrybucyjnej w dzielnicy Wesoła z Wodociągami Układu Centralnego. Zdaniem Spółki, realizacja tej inwestycji rozwiąże docelowo problemy z zapewnieniem odpowiedniej jakości wody, dostarczanej odbiorcom na terenie całej dzielnicy Wesoła. Zakończenie procesu inwestycyjnego zaplanowano na 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 348-460)

Nieczynne studnie występowały jedynie na terenie Starej Miłosnej (Dzielnica Wesoła). Były to studnie 1, 2 i 5. Od momentu przejęcia do eksploatacji istniejącej infrastruktury, w tym studni 3 i 4, MPWiK zwracało właścicielowi uwagę na konieczność rozpoznania sytuacji nieczynnych studni, szczególnie pod kątem stosunków własnościowych (nieczynne studnie znajdują się na terenie zarządzanym przez prywatnego dewelopera). We wrześniu 2010 r. Urząd Dzielnicy Wesoła dokonał przeglądu nieczynnych studni, nie stwierdzając czynników, które mogłyby spowodować zanieczyszczenie wody.

(dowód: akta kontroli str. 1756-1763, 1802-1815)

W okresie objętym kontrolą MPWiK uczestniczyło w postępowaniu dotyczącym zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Ostoja w Pruszkowie. Trzema pismami z lat 2014–2015 Spółka zgłaszała uwagi do projektu w zakresie rozdzielczej i magistralnej sieci wodociągowej oraz systemu kanalizacji. Do dnia zakończenia kontroli, zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Ostoja nie została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 462-483)

W okresie objętym kontrolą MPWiK uczestniczyło jako strona (wnioskodawca) w trzech postępowaniach dotyczących pozwoleń wodnoprawnych, które obejmowały obszar ujęcia wód i jego strefy ochronnej. Zostały one wszczęte na wniosek Spółki i w ich toku MPWiK nie zgłaszało uwag oraz wniosków¹². Ponadto w tym okresie Spółka uczestniczyła w pięciu postępowaniach w zakresie uzyskania decyzji o środowiskowych warunkach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, podczas których nie zgłaszała uwag i wniosków w sprawie zapewnienia wymaganej jakości wód przeznaczonych do spożycia¹³.

Jednocześnie Spółka uczestniczyła jako strona (w charakterze innym niż wnioskodawca) w postępowaniu dla przedsięwzięcia, które mogłoby znacząco oddziaływać na środowisko. Postępowanie zostało wszczęte w 2013 r., ale z uwagi na konieczność wykonania przez inwestora raportu oddziaływania na środowisko, zostało zawieszono do 2014 r. Postępowanie dotyczyło przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu kruszywa naturalnego ze złoża „Zalew Zegrzyński”. W toku postępowania MPWiK utrzymywała stanowisko dotyczące negatywnego wpływu planowanego przedsięwzięcia na jakość wody w Zalewie Zegrzyńskim, wskutek czego Urząd Gminy Nieporęt wydał decyzję odmawiającą ustalenia środowiskowych uwarunkowań dla tego przedsięwzięcia.

(dowód: akta kontroli str. 484-531)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

¹² Były to wnioski w zakresie: poboru wód powierzchniowych z Zalewu Zegrzyńskiego za pomocą ujęcia brzegowego zlokalizowanego w km 25+200 rzeki Narwi przez Zakład Północny, odprowadzania z SUW Wieliszew ścieków technologicznych, wód opadowych i roztopowych, wód z odwodnienia terenu oraz awaryjnych zrzutów wód czystych do kanału K1 (i dalej do Kanału Komornickiego), Zalewu Zegrzyńskiego, Kanału Bródnowskiego i Odprowadzalnika B a także wprowadzania do ziemi, poprzez istniejący zbiornik chłonny, ścieków pochodzących z SUW Falenica.

¹³ Były to wnioski w zakresie: modernizacji ujęć infiltracyjnych PU-3 i PU-4 na terenie Stacji Pomp Rzecznych, przebudowy zatoki nr 2 oraz nabrzeża pionowego na terenie Stacji Pomp Rzecznych, przebudowy zatoki nr 5 na terenie Stacji Pomp Rzecznych, budowy kabla światłowodowego na terenie Stacji Pomp Rzecznych oraz przebudowy Pompowni „Nowa” zlokalizowanej na terenie Stacji Pomp Rzecznych.

2. Przestrzeganie warunków korzystania z wód, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym na pobór wód

Opis stanu faktycznego

Szczegółową kontrolą przestrzegania warunków korzystania z wód, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych na pobór wody, objęto ujęcie w Wieliszewie (Zakład Północny) oraz ujęcia w Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych w Warszawie.

W Zakładzie Północnym woda pobierana była grawitacyjnie przez ujęcie typu brzegowego, do którego napływ następował spod lustra wody, trzema oddzielnymi wlotami z zamontowanymi trzyczęściowymi kratami stalowymi służącymi do wstępnego oczyszczania z większych zanieczyszczeń mechanicznych wody surowej.

W ramach przestrzegania warunków korzystania z wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwierdzono, że:

- 1) zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym maksymalna dopuszczalna ilość wody ujmowanej na godzinę wynosiła 13.125 m³, średnio na dobę 276.000 m³, zaś rocznie 98.256.000 m³. W okresie objętym kontrolą ilość pobieranej wody maksymalnie na godzinę wynosiła od 4.986 m³ w I kwartale 2016 r. do 11.198 m³ w 2014 r., ilość pobieranej wody średnio na dobę wynosiła od 88.213 m³ w 2015 r. do 93.227 m³ w 2013 r., zaś ilość pobieranej wody maksymalnie rocznie wahała się od 32.197.783 m³ w 2015 r. do 34.027.963 m³ w 2013 r.;
- 2) na Spółkę nałożono obowiązek kontrolowania ilości pobranej wody co najmniej raz na dobę. Ilość wody ujmowanej z Zalewu Zegrzyńskiego była rejestrowana co godzinę w sposób ciągły w systemie MB_GIS, z możliwością podglądu on-line na Centralnej Dyspozytorni Zakładu. Codzienny raport dobowy sporządzany był na podstawie danych z systemu MB_GIS a raport roczny na podstawie raportów dobowych i miesięcznych. Ilość pobranej wody była mierzona za pomocą przepływomierzy elektromagnetycznych, usytuowanych na każdym z trzech kanałów ujęcia wody, których okresowe przeglądy wykonywane były zgodnie z harmonogramem;
- 3) w zakresie utrzymywania we właściwym stanie urządzeń służących do poboru wody oraz punktów do kontroli ilości i jakości ujmowanych wód i wody podawanej do sieci wodociągowej, Kierownik Zakładu wyjaśnił, że urządzenia były czyszczone okresowo raz na kwartał z glonów, ślimaków oraz z roślinności naniesionej przez wodę oraz w okresie zimowym z napływającego śryżu; kanały wody czyszczone były z mułu, glonów, ślimaków; potwierdzeniem wykonania czyszczenia był protokół przeglądu danego kanału dolotowego po zakończeniu pracy.

W przypadku uszkodzenia urządzeń pomiarowych, urządzenie podlegało naprawie zgodnie z obowiązującą w Spółce procedurą P-NNI-01 „Usuwanie awarii/stanu zagrożenia awarią na obiektach Spółki wyd.03”; jednocześnie, w przypadku takiego uszkodzenia, na czas naprawy, następowało trwałe wyłączenie tego kanału z pracy i przełączenie na kanał rezerwowy ze sprawnym licznikiem przepływu;
- 4) dla ujęcia prowadzony był Dziennik Ruchu Zakładu, w którym odnotowywane były wszelkie zdarzenia, prace eksploatacyjne, awarie oraz inne wydarzenia jakie miały miejsce na terenie Zakładu, w tym również na ujęciu wody;
- 5) sposób postępowania w przypadku zatrzymania działalności lub awarii istotnych urządzeń określały instrukcje: I-ZPN-06 „Instrukcja Zatrzymania i Uruchamiania Zakładu Północnego”, I-[(ZPN)]-05 „Instrukcja postępowania w sytuacjach awaryjnych w Zakładzie Północnym”, I-(PWO)-01 „Postępowanie w zakresie zabezpieczenia ujęć wody w przypadku wystąpienia zagrożeń”.

(dowód: akta kontroli str. 686-718, 919-927)

MPWiK posiadało dla Zakładu Centralnego – Stacji Pomp Rzecznych pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z Wisły za pomocą ujęcia powierzchniowego, składającego się z trzech zatok przybrzeżnych zlokalizowanych na lewym brzegu rzeki z odprowadzeniem

wody do osadnika wody surowej (retencyjnego) oraz czterech ujęć przewodowo-pompowych (infiltracyjnych) – ujęcia PU1 – PU4.

Pobór wody odbywał się poprzez ujęcia przewodowo-pompowe (infiltracyjne) z promieniście ułożonymi drenami pod dnem Wisły, z włączeniem do kolektora zbiorczego znajdującego się w zbiorczych komorach czerpnych, obsługiwanych przez zamontowane w nich pompy zatapialne.

Według oświadczenia MPWiK, w okresie objętym kontrolą, ujęcia powierzchniowe nie były wykorzystywane.

W ramach przestrzegania warunków korzystania z wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwierdzono, że:

- 1) zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym maksymalna dopuszczalna ilość wody ujmowanej z ujęć infiltracyjnych PU1-PU4 na godzinę wynosiła 14.580 m³, średnio na dobę 220.000 m³, zaś rocznie 127.750.000 m³. W okresie objętym kontrolą ilość pobieranej wody maksymalnie na godzinę wynosiła od 6.600 m³ w 2014 r. do 10.110 m³ w 2013 r. Ilość pobieranej wody średnio na dobę wynosiła od 112.271 m³ w 2014 r. do 130.747 m³ w I kwartale 2016 r., zaś ilość pobieranej wody maksymalnie rocznie wahała się od 40.978.880 m³ w 2014 r. do 46.102.949 m³ w 2013 r.;
- 2) ilość wody ujmowanej kontrolowana była co godzinę w Sprawozdaniach Dobowych Pracy Ujęć, na podstawie których sporządzano codzienny raport dobowy. Raport roczny sporządzany był na podstawie raportów dobowych i miesięcznych; w komorach pomiarowych zainstalowane były przepływomierze elektromagnetyczne, których wskazania odczytywane i rejestrowane były w lokalnej dyspozytorni na Stacji Pomp Rzecznych;
- 3) w zakresie utrzymywania we właściwym stanie urządzeń służących do poboru wody oraz punktów do kontroli ilości i jakości ujmowanych wód i wody podawanej do sieci wodociągowej, Kierownik Zakładu wyjaśnił, że na ujęciach PU prowadzone były w sposób ciągły prace eksploatacyjne związane z płukaniem złóż infiltracyjnych znajdujących się nad drenami doprowadzającymi ujmowaną wodę do studni zlokalizowanych na lewym brzegu Wisły; przewody tłoczne z ujęć infiltracyjnych były raz do roku czyszczone metodą płukania w układzie przeciwpądowym; komory zewnętrzne i technologiczne oraz kanał grawitacyjny od Wisły do pompowni I stopnia i komory ssawne były czyszczone również raz do roku; okresowo wykonywane były także przeglądy zespołów pompowych w pompowniach;
- 4) w przypadku uszkodzenia urządzeń pomiarowych, urządzenie podlegało naprawie zgodnie z obowiązującą w Spółce procedurą P-NNI-01 „Usuwanie awarii/stanu zagrożenia awarią na obiektach Spółki wyd.03”; do czasu usunięcia awarii woda ujmowana była ujęciami ze sprawnym opomiarowaniem.
- 5) dla ujęcia w Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych sporządzane były na bieżąco Sprawozdania Dobowe Pracy Ujęcia; w sprawozdaniach ujęte były wszystkie parametry pracy poszczególnych ujęć PU1-PU4;
- 6) sposób postępowania w przypadku zatrzymania działalności lub awarii urządzeń istotnych dla realizacji pozwolenia zawarte były instrukcjach: I-(PWO)-01 „Postępowanie w zakresie zabezpieczenia ujęć wody w przypadku wystąpienia zagrożenia”, I-[(ZCE)]-20 „Awaryjne zatrzymanie Zakładu Centralnego - SUW Filtry”, I-[(ZCE)]-21 „Postępowanie w przypadku zaistnienia rozlewów olejowych na osadniku, w zatokach i na Wiśle”, I-[(ZCE)]-22 obowiązująca podczas akcji „Płyną ścieki”.

(dowód: akta kontroli str. 720-725, 1089-1096, 1860-1882)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Prowadzenie monitoringu jakości wody ujmowanej oraz podawanej do sieci wodociągowej

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą MPWiK prowadziło regularny monitoring jakości wody ujmowanej oraz podawanej do sieci wodociągowej w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W latach 2013–2016 badania wody były realizowane głównie przez Zakład Laboratoriów Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. w wydziałach: „Wieliszew”, „Filtry” oraz „Czajka”. Badania parametrów jakości wody niewykonywanych przez ZLA MPWiK S.A. były realizowane przez laboratoria zewnętrzne, wyłonione w wyniku przetargu. W całym badanym okresie laboratoria MPWiK posiadały zatwierdzenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS). W przypadku laboratoriów zewnętrznych, podstawowym warunkiem przystąpienia do przetargu, było posiadanie zatwierdzonego przez PPIS systemu jakości prowadzonych badań wody. Laboratoria zewnętrzne badały m.in. następujące parametry jakości wody: akryloamid, benzo(a)piren i suma WWA, chlorek winylu, epichlorohydryna, radiologia – tryt, całkowita promieniotwórczość alfa i beta, radiologia – rad226, rad228, radon, dawka orientacyjna, substancje ulegające ekstrakcji chloroformem oraz rozpuszczone lub zemulgowane węglowodory.

PPIS corocznie akceptował przedstawiane przez MPWiK harmonogramy badań jakości wody, stwierdzając że zakres badań oraz częstotliwość ich wykonywania była zgodna z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹⁴ (dalej: „rozporządzenia jwps”).

W obydwu zakładach poddanych szczegółowej kontroli, tj. Zakładzie Centralnym – Stacji Pomp Rzecznych oraz Zakładzie Północnym (ujęcie w Wieliszewie), prowadzone były badania jakości wody w ujęciu wody (odpowiednio siedem i jeden punkt), w miejscach pozwalających na ocenę efektywności procesu uzdatniania wody (odpowiednio 27 i 16 punktów) oraz w miejscach wprowadzania wody do sieci wodociągowej (odpowiednio sześć i trzy punkty), zgodnie z przyjętymi i uzgodnionymi corocznie z PPIS harmonogramami badań.

W ramach monitoringu kontrolnego badano parametry jakości wody, o których mowa w załączniku nr 5 do rozporządzeń jwps. W ramach monitoringu przeglądowego dokonywano oceny czy są przestrzegane wymagania określone w załącznikach nr 1-3 oraz czy są spełnione parametry określone w lp. 2, 4 i 5 do rozporządzeń jwps.

Zakresy badań jakości wody ujmowanej, wynikały z posiadanych pozwoleń wodnoprawnych oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia¹⁵ (dalej: rozporządzenie wpps). Grupy wskaźników jakości wody ujmowanej były badane zgodnie z wymogami załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia wpps.

(dowód: akta kontroli str. 919-927, 1089-1096)

Spółka przedstawiła dane dotyczące jakości wody ujmowanej za lata 1998–2015 (z interwałem 5-letnim). Dyrektor Pionu Wody złożył wyjaśnienia, iż „w ww. okresie nie stwierdzono w żadnym z ujęć pogorszenia jakości ujmowanej wody. Następują jedynie okresowe zmiany jakości, będące de facto rezultatem działania siły wyższej. Odnotowane wartości ekstremalne spowodowane były przez intensywne zjawiska i anomalie pogodowe, np.:

Jeziro Zegrzyńskie, rok 2009 lipiec – katastrofa ekologiczna – bardzo intensywne opady wywołały gwałtowne obszarowe spływy dużych ilości zanieczyszczeń organicznych z rolniczo użytkowanych terenów. Duża ilość materii organicznej, która przedostała się do

¹⁴ Dz. U. Nr 61 poz. 417 z późn. zm.; od 28 listopada 2015 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2015 r. poz.1989).

¹⁵ Dz. U Nr 204 poz. 1728.

zlewni, przyczyniła się do powstania warunków beztlenowych w wodach powierzchniowych, powodując w konsekwencji zmianę barwy i zapachu wody. Procesy beztlenowe, nasilone przy bardzo wysokiej temperaturze powietrza, spowodowały gwałtowne wyczerpanie rozpuszczonego tlenu w wodach Bugu oraz rzeki Rządzy i w efekcie – w Jeziorze Zegrzyńskim, stąd wzrost absorbancji, barwy i OWO;

Wisła – zmienność sezonowa warunków hydrologicznych i meteorologicznych w poszczególnych latach (powódzie, susze), powoduje zmiany stężenia analizowanych parametrów w różnym zakresie. Przykładowo, fale powodziowe w 2010 r. (powódź stulecia) spowodowały utrzymywanie się w drugiej połowie roku wysokich parametrów mętności, barwy i OWO”.

W badanym okresie MPWiK prowadziło badania jakości wody na wyjściu do sieci dystrybucyjnej. W Zakładzie Centralnym w próbkach pobranych w SUW Filtry przekroczenie parametrów jakości wody wystąpiło sześciokrotnie (enterokoki – trzy przypadki, bakterie grupy coli – dwa przypadki oraz clostridium perfringens – jeden raz), zaś w Zakładzie Północnym przekroczenia wystąpiły dwukrotnie (enterokoki oraz bromodichlorometan). Zdaniem MPWiK występujące przekroczenia nie spowodowały braku przydatności wody do spożycia w rozumieniu rozporządzenia Ministra Zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 1292-1395, 1396-1402, 1543-1545)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena cząstkowa

4. Podejmowanie działań w celu poprawy jakości wody ujmowanej oraz podawanej do sieci wodociągowej

Opis stanu
faktycznego

W latach 2013–2015 jakość wody w rzece Wiśle w zakresie parametrów wymaganych rozporządzeniem wpps spełniała wymagania dla kategorii A3. Stwierdzono przypadki okresowych przekroczeń dopuszczalnych wartości niektórych parametrów uwzględnianych przy ustalaniu kategorii:

- w 2013 r. – 1 parametr: zawiesina ogólna,
- w 2014 r. – 3 parametry: zawiesina ogólna, ChZT, żelazo,
- w 2015 r. – 4 parametry: zawiesina ogólna, ChZT, żelazo, BZT₅.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Pionu Wody, woda z rzeki Wisły była pobierana za pomocą studni infiltracyjnych. Proces infiltracji stanowił pierwszy etap uzdatniania wody powierzchniowej poprzez jej filtrację przez naturalne złoża piaskowo-żwirowe (dno rzeki), na którym następowała redukcja parametrów fizyko-chemicznych i biologicznych. Proces ten ograniczał amplitudę wahań wartości badanych parametrów jakości wody na tle zmiennego sezonowo ich składu. W przypadku gdy woda surowa nie w pełnym zakresie spełniała wymagania dla kategorii A1-A3, istniejący na SUW Filtry układ technologiczny, wyposażony w układ ozonowania pośredniego i filtrację na złożu granulowanego węgla aktywnego, zakończony filtrami powolnymi, umożliwiały uzyskanie jakości wody uzdatnionej stabilnej biologicznie i chemicznie odpowiadającej wymaganiom obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia.

Dla uzdatniania wody powierzchniowej ujmowanej z Wisły w kontrolowanym okresie stosowane były następujące procesy uzdatniania: infiltracja, napowietrzanie, koagulacja objętościowa w pulsatorach, okresowo sorpcja na pylistym węglu aktywnym, korekta pH i stabilizacja wodą wapienną, filtracja na filtrach pospiesznych piaskowych, ozonowanie pośrednie, filtracja na filtrach węglowych, okresowo natlenianie, filtracja na filtrach powolnych, dezynfekcja dwutlenkiem chloru.

Z danych przedstawionych przez MPWiK wynika, że stopień redukcji najważniejszych zanieczyszczeń w Zakładzie Centralnym w latach 2013–2016 (I kwartał) wynosił:

- w 2013 r.: mętność – 99,3 – 99,8%; barwa – 83,3 – 96,0%; absorbancja UV254¹⁶ – 76,0 – 94,0%; OWO¹⁷ – 45,1 – 77,9%,
- w 2014 r.: mętność – 98,9 – 99,9%; barwa – 84,6 – 91,7%; absorbancja UV254 – 74,9 – 86,0%; OWO – 43,5 – 64,4%,
- w 2015 r.: mętność – 99,3 – 99,7%; barwa – 83,3 – 88,9%; absorbancja UV254 – 73,7 – 85,0%; OWO – 43,0 – 69,8%,
- w 2016 r.: mętność – 99,1 – 99,8%; barwa – 83,3 – 88,9%; absorbancja UV254 – 78,3 – 81,6%; OWO – 50,0 – 56,7%.

(dowód: akta kontroli str. 1260-1291)

W latach 2013–2015 jakość wody w rzece Wiśle w zakresie parametrów wymaganych rozporządzeniem wpps spełniała wymagania dla kategorii A3. Stwierdzono przypadki okresowych przekroczeń dopuszczalnych wartości niektórych parametrów uwzględnianych przy ustalaniu kategorii:

- w 2013 r. – 2 parametry: OWO, ChZT,
- w 2014 r. – 3 parametry: OWO, ChZT, detergenty anionowe,
- w 2015 r. – 1 parametr: ChZT.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Pionu Wody, w przypadku gdy woda surowa nie w pełnym zakresie spełniała wymagania dla kategorii A1-A3, istniejący w Zakładzie Północnym układ technologiczny rozbudowany o Stację Flotacji Ciśnieniowej, zapewniał uzyskanie jakości wody uzdatnionej stabilnej biologicznie i chemicznie odpowiadającej wymaganiom obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia.

Dla uzdatniania wody powierzchniowej ujmowanej z Zalewu Zegrzyńskiego w kontrolowanym okresie stosowane były następujące procesy uzdatniania: sedymentacja w zbiornikach kontaktowych, wstępna koagulacja objętościowa i flotacja w Stacji Flotacji Ciśnieniowej, wstępne ozonowanie (utlenianie przy użyciu ozonu), okresowo sorpcja na pylistym węglu aktywnym, koagulacja objętościowa w pulsatorach, korekta pH i stabilizacja wodą wapienną, filtracja na filtrach pospiesznych piaskowych, korekta pH i stabilizacja roztworem wodorotlenku sodowego, dezynfekcja mieszaniną chloru i dwutlenku chloru (dwustopniowa).

Z danych przedstawionych przez MPWiK wynika, że stopień redukcji najważniejszych zanieczyszczeń w Zakładzie Północnym w latach 2013–2016 (I kwartał) wynosił:

- w 2013 r.: mętność – 92,7 – 98,4%; barwa – 97,2 – 99,0%; absorbancja UV254 – 78,1 – 90,5%; OWO – 55,9 – 77,6%,
- w 2014 r.: mętność – 95,7 – 100,0%; barwa – 97,2 – 99,4%; absorbancja UV254 – 73,1 – 87,2%; OWO – 51,2 – 71,9%,
- w 2015 r.: mętność – 95,6 – 99,6%; barwa – 97,1 – 99,6%; absorbancja UV254 – 76,0 – 84,2%; OWO – 52,3 – 69,2%,
- w 2016 r.: mętność – 93,4 – 97,4%; barwa – 97,6 – 98,7%; absorbancja UV254 – 80,6 – 85,0%; OWO – 54,5 – 67,4%.

(dowód: akta kontroli str. 1260-1291)

W wyjaśnieniach odnośnie „przekroczenia niektórych wskaźników uwzględnianych przy ustalaniu kategorii” wody, Dyrektor Pionu Wody MPWiK wyjaśnił m.in., że „w latach 2013-2015 analizowane próbki wody z Wisły w zakresie wymaganych rozporządzeniem parametrów w każdym roku spełniały wymagania dla kategorii A3 w 97%. W odniesieniu do próbek z Jeziora Zegrzyńskiego liczby te wynosiły odpowiednio: w 2013 r. 96%, w 2014 r. 97%, a w 2015 r. 99,6%.

¹⁶ Wskaźnik zawartości związków organicznych nieuwzględniony w rozporządzeniu wpps – przypis kontrolera.

¹⁷ Ogólny węgiel organiczny.

Obliczenia zostały wykonane w odniesieniu do całej puli próbek, łącznie dla wskaźników jakości wody oznaczonych gwiazdką (*) w załączniku nr 1 rozporządzenia Ministra Środowiska, jak i pozostałych wskaźników jakości wody wymienionych w tym załączniku.

(...) Ujmowane wody spełniały wymagania (...) w odniesieniu do 100% próbek wskaźników jakości wody oznaczonych gwiazdką oraz w odniesieniu do powyżej 90% próbek wskaźników jakości wody nie oznaczonych gwiazdką, wyszczególnionych w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia. W związku z czym (...) woda spełniała wymagania dla wody powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia”.

Ponadto zdaniem MPWiK „należy wziąć pod uwagę fakt, że zarówno infiltracja w przypadku Wisły, jak i flotacja ciśnieniowa w przypadku Jeziora Zegrzyńskiego, są procesami dodatkowymi, ponad standardowe procesy zalecane w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (...) Tak więc łączne stosowanie standardowych metod uzdatniania wody należącej do kategorii A3 oraz ww. procesów dodatkowych, pozwala na dostarczanie Konsumentom w sposób całkowicie bezpieczny wody spełniającej wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi”.

(dowód: akta kontroli str. 1845-1854)

Według informacji MPWiK jednostkowy koszt uzdatnienia 1 m³ wody w Zakładzie Centralnym wyniósł: w 2013 r. – 0,97 zł, w 2014 r. – 0,84 zł, w 2015 r. – 0,88 zł, w I kw. 2016 r. – 0,93 zł. Udział najważniejszych składników kosztów ewidencjonowanych przez przedsiębiorstwo w latach 2013–2016 (I kwartał) wynosił:

- wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne – 6,5 – 8,3%;
- materiały – 6,5 – 11,6%;
- energia – 9,5 – 11,4%;
- amortyzacja – 25,3 – 33,3%;
- podatki i opłaty – 13,6 -15,5%.

Jednostkowy koszt uzdatnienia 1 m³ wody w Zakładzie Północnym wyniósł: w 2013 r. – 1,41 zł, w 2014 r. – 1,36 zł, w 2015 r. – 1,29 zł, w I kw. 2016 r. – 1,30 zł. Udział najważniejszych składników kosztów ewidencjonowanych przez przedsiębiorstwo w latach 2013–2016 (I kwartał) wynosił:

- wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne – 5,6 – 6,4%;
- materiały – 13,8 – 19,2%;
- pozostałe usługi – 12,3 – 14,6%;
- amortyzacja – 23,4 – 27,7%;
- podatki i opłaty – 7,8 -9,2%.

(dowód: akta kontroli str. 1290-1291)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że prowadzony proces uzdatniania wody zapewniał podawanie do sieci wodociągowej wody o wymaganych parametrach.

5. Wykonywanie obowiązków sprawozdawczo-informacyjnych dotyczących wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

5.1 Sporządzanie i przekazywanie sprawozdań dotyczących gospodarowania wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Opis stanu faktycznego

MPWiK przekazywało terminowo (do 31 marca następnego roku) Marszałkowi Województwa Mazowieckiego corocznie wykazy zawierające informacje o ilości i jakości pobranej wody podziemnej i powierzchniowej oraz informacje o wysokościach należnych opłat, zgodnie z wymaganiami art. 286 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*¹⁸ (dalej: „ustawa POŚ”).

Wpłaty w wysokości (zł): 10.952.680 (w tym 3.993.232 za pobór wód), 10.456.529 (w tym 3.971.332 za pobór wód) i 10.207.374 (w tym 4.005.432 za pobór wód) wniesione zostały do 31 marca następnego roku, zgodnie z wymaganiami art. 285 ust. 2 ustawy POŚ. Podane w wykazie dane o ilości i jakości pobranej wody były zgodne z ewidencją, o której mowa w art. 287 ust. 1 pkt. 2 ustawy POŚ, opisano w punkcie 2 niniejszego wystąpienia.

W ww. wykazach zastosowano jednostkowe stawki za pobór wody odpowiadające rodzajowi i przeznaczeniu pobieranej wody, określone w obwieszczeniach Ministra Środowiska w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na lata 2013, 2014 i 2015 r.¹⁹, za pobór wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz za pobór wody podziemnej na inne cele (w przypadku SUW Zawady oraz w 2015 r. SUW Powsin). Do obliczeń należnych opłat przyjmowano współczynnik różnicujący o wartości od „0,6” (Zakład Centralny – SUW Filtry, w tym Stacja Pomp Rzecznych), poprzez „1,0” (m.in. Zakład Północny – ujęcie w Wieliszewie), do „2,0” (hydrofarmy oraz SUW Zawady i SUW Powsin, Zakład Dębe i ujęcie awaryjne w Pruszkowie)²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 1627-1714)

Zgodnie z wymaganiami art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o *statystyce publicznej*²¹ przedsiębiorstwo corocznie przekazywało sprawozdania M-06 w wymaganym terminie – do 2 lutego następnego roku²². Ilości pobieranej wody, wykazywane w ww. sprawozdaniach były zgodne z wartościami zamieszczonymi w ww. wykazach.

(dowód: akta kontroli str. 1716-1721)

5.2. Informowanie konsumentów o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie MPWiK posiadało siedem zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę²³. W zezwoleniach tych zawarto warunki prowadzenia działalności, jak m.in.: przedkładanie odpowiednim władzom gmin (miast) wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym za ubiegły rok, informacji w zakresie: realizacji skarg i wniosków,

¹⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.

¹⁹ M.P. z 2012 r. poz. 766, M.P. z 2013 r. poz. 729, M.P. z 2014 r. poz. 790.

²⁰ Według § 9 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217, z późn. zm.), uchylonego z dniem 1 stycznia 2016 r.

²¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 591 z późn. zm.

²² Coroczne rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1223 z późn. zm., Dz. U. z 2014 r., poz. 415 z późn. zm., Dz. U. z 2015 r., poz. 561 z późn. zm.).

²³ Decyzja Nr 1/2003 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 13 stycznia 2013 r. (z późn. zm.), Decyzja Nr 33/2003 Wójta Gminy Wieliszew z dnia 22 kwietnia 2003 r., Decyzja Nr 21/03 Wójta Gminy Raszyn z dnia 31 lipca 2003 r., Decyzja Burmistrza Gminy Brwinów z dnia 16 maja 2005 r., Decyzja Nr 406/2002 Zarządu Gminy Michałowice z dnia 12 listopada 2002 r., Decyzja Nr 1/2003 Prezydenta Miasta Pruszkowa z dnia 14 stycznia 2003 r., Decyzja Burmistrza Miasta Piastowa z dnia 25 lutego 2003 r.

występujących awarii, wnioskach pokontrolnych z przeprowadzonych kontroli zewnętrznych, jakości usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W dniu 27 czerwca 2005 r. Miasto Stołeczne Warszawa zawarło Porozumienie Międzygminne z gminami: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miastami: Piastów i Pruszków w sprawie przejścia przez m.st. Warszawa od sygnatariuszy zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków²⁴. Na mocy tego porozumienia, wykonywanie powyższych obowiązków zostało powierzone MPWiK.

(dowód: akta kontroli str. 1552-1619)

Prezydent m.st. Warszawy, Decyzją Nr 1/2003 zobowiązał MPWiK m.in. do udostępniania mieszkańcom informacji o swojej działalności, w szczególności o jakości wody. W okresie objętym kontrolą obowiązki te były przez MPWiK realizowane poprzez publikowanie w ogólnopolskiej gazecie (ostatnio, wg. wyjaśnień MPWiK, w Gazecie Wyborczej w dodatku stołecznym w każdy trzeci poniedziałek miesiąca) informacji o wynikach analiz jakości wody na wyjściach z Zakładu Centralnego i Zakładu Północnego oraz poprzez zamieszczenie takiej samej informacji na stronie internetowej Spółki (www.mpwik.com.pl w zakładkach „Dla Klienta” > „Woda”). Informacja ta zawierała zestawienie wyników badań jakości wody w zakresie 34 parametrów: mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizyko-chemicznych. W tabeli podawane były wartości średnie miesięczne oraz maksymalne na tle wartości dopuszczalnych, określonych w rozporządzeniach jwps, a także wartości zalecanych przez Światową Organizację Zdrowia. Na stronie internetowej Spółki utworzono również archiwum ww. informacji oraz zamieszczona była mapa aglomeracji warszawskiej z podziałem na strefy zasilania przez poszczególne stacje uzdatniania wody.

W związku z zawarciem ww. Porozumienia Międzygminnego z dnia 27 czerwca 2005 r., ujednoczone zostały zasady świadczenia usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie m.st. Warszawy i zbiorowego odprowadzania ścieków, dlatego też sposób informowania konsumentów o jakości wody dotyczył całego obszaru objętego ww. Porozumieniem.

(dowód: akta kontroli str. 1549-1551, 1552-1619)

W latach 2013–2016 do (31 marca) do MPWiK wpłynęły łącznie 73 wnioski o udostępnienie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej²⁵, z tego: w 2013 r. 32 wnioski, w 2014 r. 24 wnioski, w 2015 r. 11 wniosków oraz w I kwartale sześć wniosków. Jedynie w dwóch przypadkach (w 2013 r.) nie udostępniono takiej informacji raz: z powodu powszechnej dostępności danych na stronie internetowej Spółki, drugi raz w związku z rezygnacją wnioskodawcy, po wystosowaniu przez Spółkę prośby o doprecyzowanie wniosku. Wnioski załatwiano terminowo, tj. poniżej 14 dni od chwili wpłynięcia do Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 1549-1551, 1620-1626)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁴ Porozumienia tego nie podpisał Burmistrz Gminy Brwinów, który (wg. wyjaśnień MPWiK) był informowany o jakości wody przy okazji składania przez Spółkę wniosku o zatwierdzenie taryfy, a konsumenci – jak inni na obszarze objętym porozumieniem.

²⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 2058 ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁶, odstępuje od formułowania wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 8 lipca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Dyrektor
Departamentu Środowiska

z up.

Teresa Warchałowska
Wicedyrektor

Kontroler:

Tomasz Małysz
główny specjalista k.p.

---

²⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.